

prej kot „klerikalca“ zaničevanega kmeta. Hočejo ga iznemiriti zavoljo gruntne dače, katera pa se je vendar iz nova odmerila po postavi, katero so „izomikani in prebrisani liberalci“ napravili. Toda neče se jim posrečiti, čeravno lažejo, da se kar po Avstriji kadi. Zastonj. V Linc so hoteli na tisoče kmetov zbobnjati pa je došlo samo 40 takih, ki niso bili pravi kmetje. Zato so pisar Kirchmajer in še 2 druga človeka šli v imenu kmetov pritoževati se na Dunaj k ministru Taffeju. Kirchmajer je se obnašal kot prismoda: enkrat je djal, da so kmetje sami začeli ves hrup, a kmalu potem pristavil, da ima on vse v rokah. Taaffe mu je rekel, da takšnega hrupa ni treba, ministri bodo v porazumu z državnim zborom uže storili, kar je prav. Kirchmajer je še hotel k cesarju iti, na kar mu je Taaffe djal: da cesar v kmetskih zadevah radi pritožbe poslušajo, vendar kmeti naj pridejo sami tožiti, a ne kakšni pisarji. Na to je ta predrzni človek iz Dunaja pobrisal. Kmetom pa sedaj zaporedom konservativni poslanci resnico razlagajo tako, da so popolnem zadovoljni. Poslanec Dobelhamerja in Oberdorferja je po 300 kmetov prišlo poslušati in jima izreklo svoje priznanje in zahvalo. Konservativnemu društvu v Linci pa je pristopilo 216 novih udov. Iz tega je razvidno, da liberalci nemških kmetov ne morejo zvabiti na svojo stran. In tako je prav! — Na Ogorskem so letos volitve v državni zbor. Tisza in njegova stranka se boji propada. — Hrvatje bi morali dobiti večjo število poslancev za ogerski državni zbor sedaj, ko bo vojaška granica spojena s Hrvatsko in Slavonijo. Tudi tega se Magjari bojijo, kajti pomnoženi hrvatski poslanci se lahko zvežejo s Srbi in Rumuni itd. in vladino magjarsko stranko potisnejo v manjšino. — V Livnem v Heregovini so hude preiskave, ker je baje davkarski uradnik nekega glavarja ali župana, ki je prišel davkov plačevati, s sabljo po glavi kresnil, da je kri curkoma tekla.

Vnanje države. Turki in Grki se nečejo mirno spraviti. Ponudeno jim evropsko mirovno razsodbo sta obadva odbila ter se pripravljata na boj. Turki hočejo 150.000 mož zbrati. Grki imajo 80.000 mož na nogah; na Ogorskem so kupili 1200 konj in priredili 30 torpednih čolničev ter 120 milijonov na posodo vzeli denarjev. Turkom pa neče nihče pesoditi, zato je sultan ukazal plačo uradnikom zmanjšati in prihranek porabiti za vojsko. — Ruski ministri bodo se bržčas s Kitajci na mirnem pogodili, da ne bo vojske. — Zoper Jude sklicavajo Nemci v Berlinu številnih sbodov, kder zahtevajo; naj nihče ne bere judovskih listov, naj vsak skuša pripomagati, da ne bo nobeden Jud med kristijani sodnik, uradnik itd. — Italijani in Francozi se uže zopet pulijo zavoljo Tuneške dežele v Afriki. V Parizi je umrl stari neznabogovič Blanqui, freimaurer in prekucuh — nespokoren. V Isiji blizu Pariza so freimanrerji 44 vsmiljenih sester pregnali in tako 700 bolehavecem vzeli strežnice. V Tovlonu je se vnela velikanska oklopnica, ki je

stala 7 milijonov frankov. Morali so jo v morje potopiti, da ni razletela. — Angleži so prisiljeni v Irlandiji proglasiti obsedni stan s hitro sodbo, v Afriko pa poslati več vojske, ako nečejo ondi vse dežele zgubiti. — Kardinal Regnier je umrl, slovit branitelj sv. vere in nadškof na Francoskem.

Za poduk in kratek čas.

Gornjigrad.

II. Ob Dreti in Priprani pozidan je trg Gornjigrad, ki šteje v 106 hišah 715 ljudi (342 moških, 373 ženskih). Trg obdajajo na severu in jugu visoke gore. Iz višin pozdravljajo potnika bele cerkvice: sv. Lenart, sv. Florijan itd. V trgu nameščeni so uradi za ves okraj: c. kr. okrajna sodnija, c. kr. davkarija, c. kr. pošta, okrajni zastop, okrajni šolski svet, c. kr. notar, doktor zdravilstva, vračnik, 2razredna šola, c. kr. žandamerija.

Župnija gornjegrajska šteje 1931 duš. K njej pripadajo trg in srenje sv. Florijan, sv. Lenart, sv. Nikolaj in Bočna. Nekdaj bila je veliko večja kakor sedaj. Obsegala je ves okraj in še lokalijo sv. Andreja v Belih vodah. Polagoma se je prebivalstvo množilo čedalje bolj in nastajale so nove župnije, kuracije in lokalije. Prvi pastirji velikej fari bili so čestiti očetje in menihi benediktinci, ki so v Gornjem gradu postavili velik samostan ali „štift“. Tako je ostalo od l. 1140 do 1473. Tega leta je pa cesar Friderik IV. samostan zatrl, menihom pobral vse imetje ter ga porabil za novo škofijo, katero je bil v Ljubljani osnoval. Ljubljanski škofje bili so torej višji duhovni pastirji pa tudi lastniki grajščine ali „štifte“ v Gornjem gradu. L. 1786 je cesar Jožef II. ves gornjegrajski okraj odcepil od ljubljanske škofije in ga pritaknil lavantinskej. Ljubljanski škofje so pa ostali lastniki „štifte“ in patroni vsem župnijam gornjegrajskega okraja. Več stotin let so ljubljanski škofje v Gornjem gradu tudi prebivali. Škof Ernest grof Attems je l. 1743 dal podreti staro cerkev samostansko ter pozidati velikansko novo hišo hožjo na čast sv. mučenikoma Fortunatu in Mohorju. Cerkev je največja v našej škofiji in bi res sodila za stolno cerkev. Dolga je 55 metrov, široka 14 in visoka 27 metrov. Zidati pričeli so jo l. 1752 in v 8 letih postavili. Blagoslovil jo je in Bogu posvetil škof ljubljanski grof Leopold plem. Petazzi l. 1760. Altarjev ima 7. Na prednjem nahaja se malana podoba sv. Fortunata in sv. Mohorja. Izdelal jo je Leopold Layer iz Kranja. Pravi umotvori so pa malane podobe na stranskih altarjih: rojstvo Jezusovo, vstajenje, zadnja večerja in vnebohod. Umetniku je ime Kremser Schmid. Orglje so od l. 1847. Štejejo 22 registrov. Naredil jih je celjski orgljar Alojzij Hörbiger. Prednji del cerkve je znani Jakob Fantoni l. 1863 zmalal.

V cerkvi ste dve rakvi. Znamenitna je zlasti ona na sredi, kajti v njej počiva 9 ljubljanskih škofov: Sigmund plem. Lamberg, Kristof Rauber, Franc Katzianer, Konrad Glusič, Baltazar Radlič, Janez Taučar, Urban Tekstor, Tomaž Hren in Sigmund Schrattenbaeh. Nagrobni napisi so zanimivi. Tako beremo o Baltazarji Radliču hvalo, da je bil velespreten slovenski govornik „Slavice dicendi peritissimus“, pri Vrbanu Testorji, da se je odlikoval kot kladvo na krivoverce „malleus haereticorum perpetuus“, radi česar je bil tudi umorjen. Sloviti ljubljanski škof Tomaž Hren, ki je prvi dal slovenske evangelije nedeljske za katoliške Slovence tiskati, sestavil si je sam nagrobni napis: „Hac in tomba requiesco post labores Thomas Chröu, episcopus Labacensis, S. C. M. consiliarius. Ego autem hic exspecto resurrectionem mortuorum et vitam venturi saeculi“. t. j. v tej rakvi počivam za delovanjem Tomaž Hren, škof ljubljanski, cesarjev svetovalec. Jaz pa tukaj pričakujem vstajenje mrtvih in življenje prihodnjega veka! Iz starih časov je še več nagrobnih plošč z napisi. Večidel najde jih potnik ob južnej steni farne cerkve. Imeniten je sledeči: Generosi D. Jannis Khazianneri baronis in Kaczenstein et Flednick ... statura qui miserabiliter in Costanovicza Croatiae periit A. 1538. Oct. 25. aetatis suae anno 48. Jan. Kacijaner bil je slovit vojskovodja cesarjev v turških bojih. Hrabri junak je divje Turčine krvavo podil iz Štajerske, Kranjske, ko se v Kostanjevici spre s hrvatskim grofom Nikolom Zrinskim; ta mu je pri obedu očital izdajstvo in ga z bodalom zaklal. Katzianer bil je 48 let star. Nagrobna plošča ima vdolbljeno pravlico o lisici in žerjavu. Lisica je namreč žerjava povabila na gostijo in neprevidnežu, ko je začel jesti, vrat zavila. Zraven videti ste na plošči dve kači. Obedve imate glavo grof Zrinskijevej podobno. Na cerkvenem pročelju stoji več kipov, katere je baje nek mariborski kipar izdelal. Sploh pa je farna cerkev v Gornjem gradu velikansko poslopje, katero krasi globoka kuplja in 2 visoka zvonika.

(Konec prih.)

Smešničar 1. Doslužen vojak vzel je ženo in postal krčmar. Nekega dne pride imeniten gost, potnik iz trde Nemčije. Ker je gostu dobro dišalo jesti in piti, namigne krčmarica svojemu moževi, naj ponudi tujcu frišnih rakov, ki so v kleti pod koprivami. Rad bi bil ženo vbogal, toda pozabil je uže, kako raku po nemškem pravijo. Naposled zbere vse nemške besede, kolikor jih je še od vojakov pomnil, stopi pred tujca in začne: pefelens zer šene rake? Tujec: was ist denn das? (Kaj je to?) Krčmar: rake zajn klajne fiber, bat file file fusen, rote mondur, šnajdermajster, carukmarširt? Vendar tudi to ni pomagalo. Moral je rake žive donesti ter je djal: sehens, das zajn raki, na kar sta se smejala obadva!

Razne stvari.

(Shod narodnih volilcev) celjskega okraja bo v nedeljo 9. januarja t. l. ob 3. uri popoldne v Žavci, v dvorani gostilne pri „kroni“. Poročal bodem o delovanji državnega zbora, in o zadevah novega gruntnega davka ter vse uljudno vabim priti.

Dr. Jož. Vošnjak,
državni poslanec.

(Za nesrečne Zagrebčane) odposlali smo zopet 187 fl., prej 155 fl. 60 kr. Dalje darovali so farani Vojniški 20 fl. po č. g. župniku Fr. Ferenčaku, č. g. župnik Jan. Zorko 5 fl., č. g. provizor g. Dupelnik 2 fl. Farani v Laškem iz okolice 9 fl. 19 kr. č. g. Žuža 10 fl., Böheim 2 fl., Heber 1 fl., gg. Kastelic 1 fl., Ploder 1 fl., Elsbacher 5 fl., Rožanc 50 kr., Jerše 1 fl., Mikuš 1 fl., Ulrich 1 fl., Drole 1 fl., Orožen 1 fl., Keppa 50 kr., Povše 50 kr., Divjak 50 kr., Drobnič 20 kr., Pinter 30 kr., Prešišek 20 kr., Bezgovšek 20 kr., Boc 25 kr., Vivot 20 kr. in blage gospé: Ritter 2 fl., Lažič 30 kr., Ojsteršek 20 kr. Vkup iz Laškega 4 fl. 40 kr. Bog priti!

(Javno zahvalo) izreka slavnemu predstojništvu družbe sv. Mohorja za 44 podučnih knjig darovanih šolske knjiznici v Žicah vodja omenjene šole.

Miha Teran.

(Božičnica v Celji) je sijajno izvršila se. Bilo je veliko gospode navzoče. Slovenski igrokaz se je moral ponavljati. Več v Cerkevnej prilogi.

(Pogreb milostljivega knezoškofa Wiery) v Celovci bil je sijajen. Navzoči so bili nadškof Saleburški, dalje graški škof in naš milostljivi knezoškof, ki so govorili pogrebnično. Pogreba udeležili so se naš preč. g. proš Fr. Sorčič, č. gg. kanoniki Orožen in Kosar, dalje kanonik Urh in knez. škof. tajnik Bohinec iz Ljubljane, več kakor 100 mešnikov iz domače škofije, c. k. namestnika Zabjerov in baron Kúbek.

(Na Ptujскеj gori) je kot ropar na 6 let v ječo obsojeni Jurij Butolen domov prišedši svojega očima hotel ustreliti. Očim se potaji, Butolen, misleč, da je očima usmrtil, užge hišo, jaha v Ptuj in skoči z mosta v Dravo, ter utone 22. dec. t. l.

(Popotnik) list za šolo in dom izhaja v Celji in velja 3 fl. Izhaja 2krat v meseci in nastopi sedaj svoj drugi tečaj.

(Slovenski Pravniki) je nov list v Ljubljani, ki ga bode v novem letu izdajati začel gosp. dr. Mosche. Namenjen je onim, ki imajo s pravom posla. Izhajal bo v mesečnih zvezkih in stal 4 fl.

(Verske vaje) po gimnazijah in realkah je naučni minister z razglasom do deželnih šolskih svetov dne 8. nov. t. l. tako uravnal: „da se v okom pride težavam, ki izvirajo na srednjih šolah, kakor se skuša, ako se § 4 ukaza dne 21. dec. 1875 izpeljuje, in sploh da je mogoče verske vaje opraviti brez ovire in častno, zaukazujem, da se za katoliške učence na srednjih šolah, učiteljskih, na ljudskih in meščanskih šolah, kjer so učenci